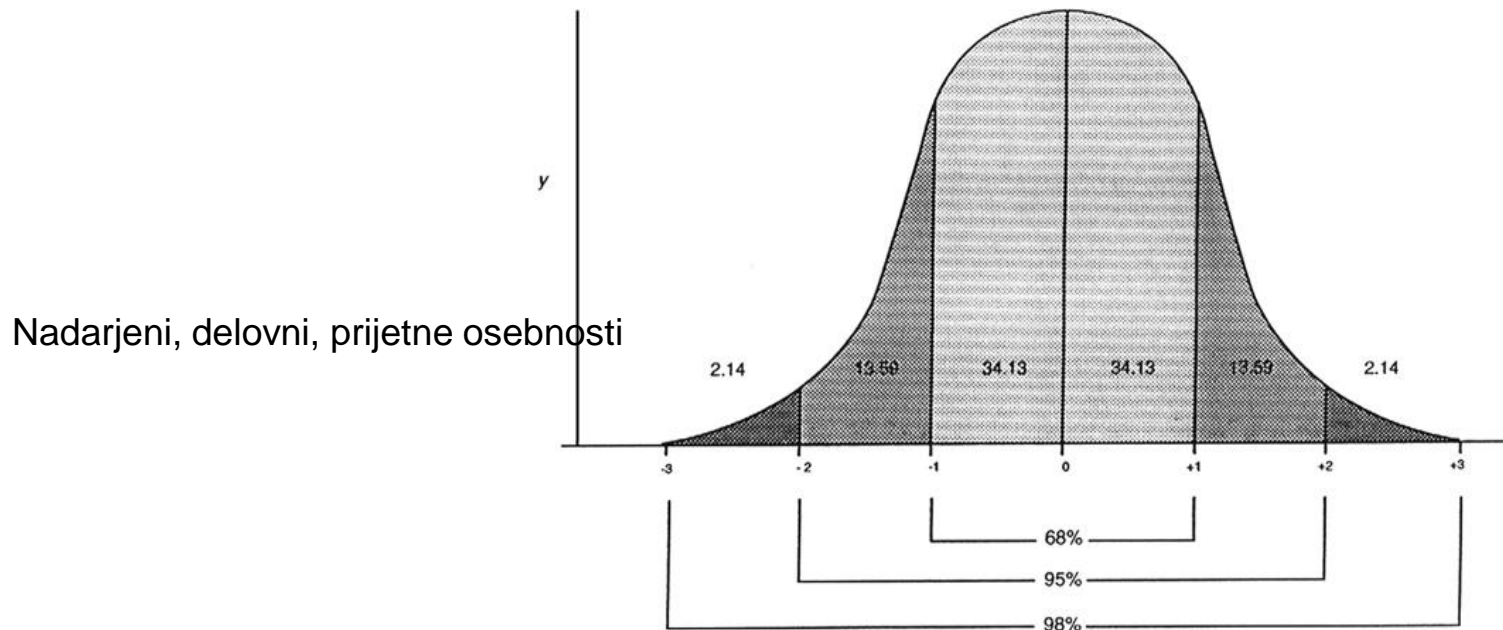

Razvijanje samoreflektivnosti v procesu tutorstva

Izhodišče delavnice: naša paradigma glede mentorjeve/tutorjeve vloge

- So-konstruiranje študijske učinkovitosti: študent in mentor/tutor?
- Koliko smo za kvalitetno učenje soodgovorni kot mentorji/tutorji?
- S katerimi študenti želimo delati?

Avtomatični pilot našega komuniciranja

Kar so “v nas vcepili od majhnega”, je uskladiščeno s čustvenim spominom
Če hočemo spremeniti utrjeno/avtomatizirano vedenje – aktivno prizadevanje

“Čustveno pomembna izkušnja” olajša učenje novega

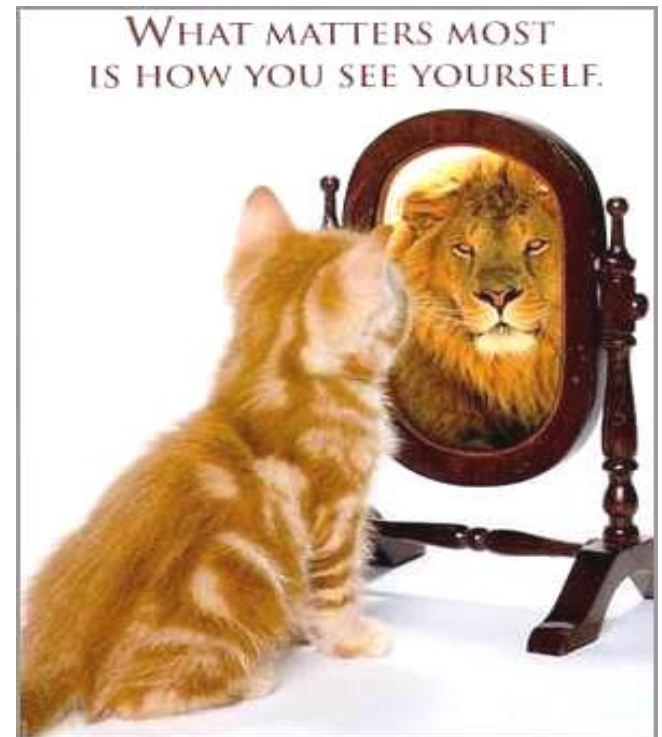
Samorefleksivnost – sposobnost samozavedanja

Čim večji del naše komunikacije

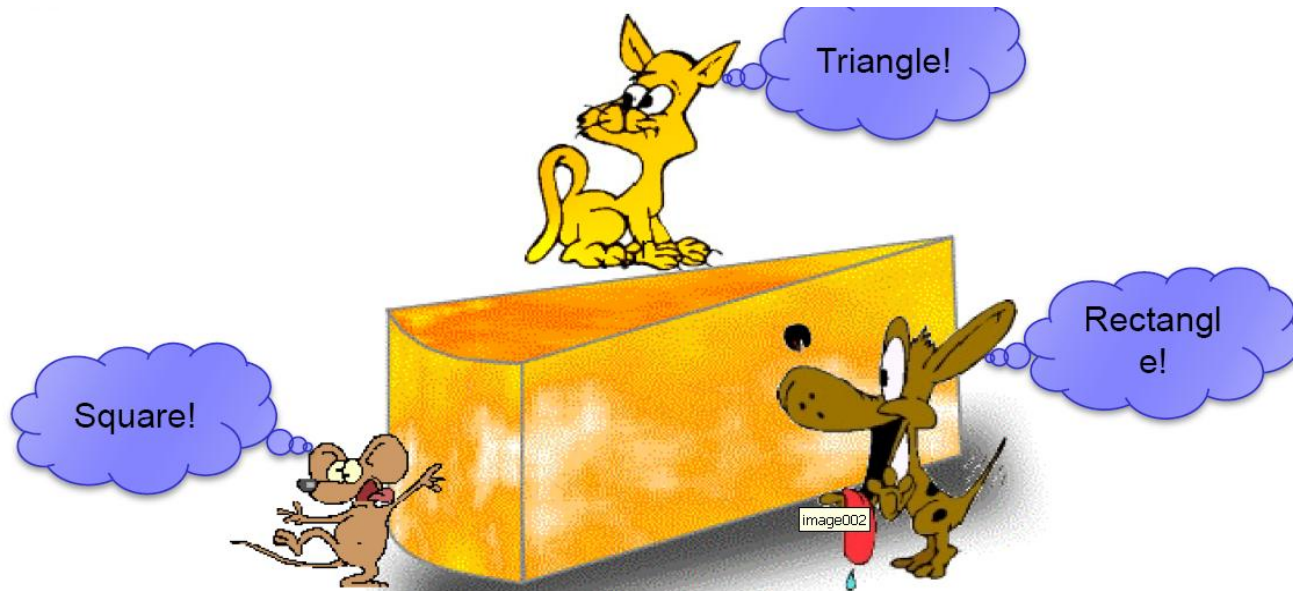
zavesten

realističen

Samoopazovanje v komunikaciji

Kdo ima prav ali toliko slabše za dejstva

Perception = subjective reality

Isto objektivno resničnost/dejstva lahko zelo različno doživljamo
Vsak ima legitimno pravico do lastne percepcije
Močnejši si lahko prilasti pravico do definiranja realnosti

- Mentalizacija – sposobnost prepoznavanja mentalnega stanja drugih ljudi
 - Razmišljanje o svojih mislih
 - Razmišljamo o mislih drugega človeka, ki so lahko drugačne od lastnih
- Mentalizacija omogoča
 - Globlje medsebojno poznavanje, boljšo in hitrejšo komunikacijo, empatijo, razumevanje drugih ljudi
 - Prevare, zavajanje, prikrivanje resnice
- Empatija - sposobnost razumevanja načina čustvovanja drugega človeka, posebej, kadar je v stiski

- “Odnosnega” je bistveno več, kot imamo na razpolago besedne komunikacije
-
-

- Besedna komunikacija lahko odkriva ali zakriva naš notranji svet (besede so pot k odkritosti ali k manipulaciji)

Večina komunikacije teče relativno brez večjih problemov Samorefleksivnost bistvena, ko se zatakne

Biti “dober” do študenta - kaj to pomeni

“Meja” kot kompas vedenja – smiselnost pravil

Izpostavljanje osramotitvi – kakšen je smisel

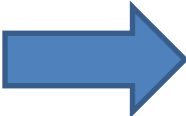

- Uspešna komunikacija je relativen pojem: nekateri naj bi se naučili govoriti več, nekateri na drugačen način, nekateri da bi bili lahko tiho ...
- Definirati “uspešno komunikacijo”
 - Pokazati študentom, kdo je šef
 - Pomagati jim, da se bodo lažje učili

- Komunikacija je socialna izmenjava znakov, ki imajo določeno kodo in določen pomen, s čimer posameznik ali skupina dosega določene cilje
 - Uspešna komunikacija je relativen pojem: nekateri naj bi se naučili govoriti več, nekateri na drugačen način, nekateri da bi bili lahko tiho ...
 - Definirati “uspešno komunikacijo”
 - Pokazati študentom, kdo je šef
 - Pomagati jim, da se bodo lažje učili

Ponovimo - Temeljni elementi in odnosi v komunikaciji

- **Vsaj dva komunikatorja** – vsak svoje izkušnje
- **Komunikacijska pot (kanal)** – face to face, telefon, internet
- **Sporočilo ali informacija**
 - **nebesedna in besedna koda**
 - **nekongruentna komunikacija** - neskladje med besednim in nebesednim sporočilom
 - Nebesedna raven je lahko včasih zanesljivejša od besedne
- Komunikacija vedno poteka v določenem **kontekstu**
- **Povratna informacija**: pobudniku komunikacije oz. izvoru določenega sporočila pravimo »**pošiljatelj**«, drugemu sodelujočemu pa »**prejemnik**«
- **Ni mogoče ne komunicirati**
- Komunikacija poleg vsebine informacije **določa tudi naravo odnosa** med komunikatorjema

Cirkularna vzročnost

- Ponavadi se učimo linealne (ne linearne) vzročnosti:
Opazujemo zaporedje sekvenc, iščemo vzročno posledične povezave
- A B
- Cirkularna vzročnost: en človek vpliva na drugega in ta vpliva nanj
- A B
- Posamezniki (študent – mentor) so torej drug drugemu kontekst za vedenje

- Z majhno dosledno spremembo komunikacije vnesemo spremembo v večji sistem
- Ponazoritev z metom kamna na vodno gladino: padec kamna v vodo sproži vedno večje koncentrične kroge

Splošna sistemska teorija

- **Navidezni vtis mirovanja je dosežen s stalnim spreminjanjem.**
- **Živi organizmi naj bi bili sposobni v nasprotju z mehaničnimi sistemi doseči končni cilj po različnih poteh in izhodiščih – ekvifinalnost**
- **Izomorfizem – enak vzorec v različnih sistemih**
- Študentje po različnih poteh lahko postanejo dovolj dobri strokovnjaki
- Isti problem v odnosu, komunikaciji, vlogi se lahko ponavlja v zelo različnih okoliščinah

Dvojno sporočilo (“double bind”)

- V smislu disfunkcionalnosti
 - V vsakdanjem življenju npr. starši sporočajo otroku, da želijo, da bi postal samostojen, z drugim vedenjem pa to sporočilo izničujejo
 - Študente vabimo k sproščenemu sodelovanju, hkrati zelo kritični do njih
 - Promoviramo demokratičnost tima, kaznovanje do odkritosti
- **Nosilec dvojnega sporočila ima več socialne moči – lahko trdi, da si drugo raven sporočila samo domišljamo**
- **Izhod je v meta komunikaciji (komunikacija o komunikaciji)**

Zastareli zemljevidi

- Transforni odnosi – trk izvenzavestnega učitelj : študent
- Kdaj jih preslišati
- Kdaj so bistveni za (ne)obvladovanje problema
- **Profesionalna komunikacija: ne delimo intimnega čustvenega doživljanja oziroma le v takem smislu, kot je “osebno” pomembno za dobro funkcioniranje v profesionalni vlogi**
 - “Ne zaveži mi rok s tvojo spovedjo” (prosto po Eco)
 - “Neosebno osebno”

Mentor/tutor in loco parentis?

- **Čustvena naklonjenost**
- razmerje med podpornim (pohvala, potrditve, opogumljanje, pomoč, sodelovanje, uporaba izrazov naklonjenosti) in nepodpornim vedenjem (kritiziranje, kaznovanje, grožnje, ignoriranje, izrazi jeze in negativno vrednotenje). Podpornega dela mora biti pri »naklonjenem« odnosu bistveno več.
 - **Ne idealizirati – dovolj je še dovolj dober odnos**
 - **Kapaciteta za popravek bistvena**
- **Konsistentnost** – stalnost ali muhavost sporočil
- **Kontrola** - pogostost kontrole in stil kontrole
 - Permisivnost, brezбриžnost – pretirano kontroliranje
 - Prisila – indukcija
 - MEJE

- Reševanje problemov **zahteva mirnost**
- **Obvladovanje stresa (ang. coping)**

- Če smo v profesionalni vlogi, je pomembno, da imamo **več hkratnih hipotez**, kaj se dogaja v določeni komunikaciji, npr. »Ta človek vpije name, čeprav sem bil jaz prijazen do njega« zaradi različnih možnosti:
 - ker je na splošno surovina / diktator
 - ker se vedno spravi name
 - ker se počuti zelo prestrašenega in nerazumljenega
 - ker je imel težak dan in je bila najina komunikacija zanj pika na i
 - ker ima neko duševno težavo
 - že celo življenje se vsi znašajo nad menoj
 - pravzaprav sem ga res polomil/a

 - **Nismo vzeli “osebno”**

Tehnike pomirjanja, spoštljive radovednosti, postavljanja meje

- Profesionalec najprej mora pomiriti čustveno napetost, nato lahko uspešno komuniciramo
- Biti profesionalen ne pomeni, da pristanemo na vsak tip komunikacije: ponekod imamo pravico ali smo celo dolžni (ker s tem človeku v bistvu pomagamo) postaviti mejo; to ne pomeni nujno, da smo agresivni, lahko smo zelo spoštljivi, ampak vztrajni.
 - Tolerirati polemičnost
 - “Vedno so nam govorili, da moramo vzgojitelji razumeti najstnike. Misli smo, da “razumeti” pomeni, da ne smemo postavljati nobenih omejitev.”
 - PREVERITI, KAJ KOMU KAKŠEN IZRAZ POMENI

Avtoriteta – v kateri stil verjamemo

V katerem aspektu smo boljši, kje bi se radi izboljšali

- A – demokratični stil vodenja
- uspešnost tega vodenja velika predvsem pri zrelih in usposobljenih članih delovne skupine, prav tako ta stil lahko povzroči občutke izgubljenosti, če je vodja premalo izkušen
- B – avtoritativni stil vodenja
- strogo usmerjen v doseganja cilja, zato je produktivnost praviloma večja kot v demokratično vodenih skupinah
- vodja je uspešen samo, če ga ima skupina za kompetentnega – če pa ga nima, povzroča to vodenje konflikte
- Ta tip vodenja povzroča tudi pasivno vzdušje pri podrejenih
- C – »laissez faire« ali anarhični stil najmanj učinkovit
- **Praviloma je najbolj učinkovita kombinacija demokratičnega in avtoritarnega stila vodenja, glede na situacijo**

Študent naj identificira svoje vire moči in šibkosti – na kaj lahko računa in kje bo moral vložiti več truda

- Za zdravo človekovo funkcioniranje je potrebno doživljati neko optimalno raven bremen/stresa (vadba rabe HPA osi)
- Ali se uči tako, da znanje premosorazmerno narašča, ali iz dolgega platoja nenadoma preskoči na drugo raven, ali najprej “zamoči”, preden vzame resno, ...
- Pomirjanje, pozor na postopnost

Običajen razpon konfliktov

- Interakcijska naloga agresivnosti – stalno uravnavanje potrebe po lastni integriteti in usklajevanja z drugimi – bolj ali manj subtilno uravnavanje (različni stili)
 - “še dovolj dobra mati” – 1/3 časa gratificira, 1/3 časa frustrira, 1/3 časa popravlja frustracijo
- Neizogibnost napetosti – miti o ne-konfliktnosti
- Potreba po izkazovanju zdrave agresivnosti

Učinkovito posameznikovo spoprijemanje s problemom

- 1. **racionalnost** (gre za nepristransko oceno bremena in situacije: npr. ali je vzrok doživetja preobremenjenosti v človeku samem ali v nekih objektivnih, zunanjih vzrokih)
- 2. **prožnost** (gre za pestrost, raznolikost načinov reševanja problemov in človekovo pripravljenost, da pretehta uporabo različnih pristopov; z enim načinom reševanja problema ne moremo učinkovito reševati vseh različnih problemov. Tako je včasih dobro, da smo potrpežljivi in popustljivi, včasih je dobro, da smo odločno proti, včasih je dobro zaprositi za pomoč, včasih je bolje kaj zadržati zase itd.)
- 3. **vizija prihodnosti** – »gledati vnaprej« (človek je zmožen predvidevati možne izide glede na to, kakšen način reševanja problema bo uporabil)

Naša prepričanja in pričakovanja do študentov

- Samoizpolnjujoče se prerokbe
- Večnostne kategorije
- Ali verjamemo, da se lažje učijo na trd ali spoštljiv način
- Kaj najtežje toleriramo

Kakšne pogoje naj skonstruiramo, da se bodo študentje učinkovito učili in razvijali proces osebnostnega dozorevanja

Cirkularni komentar: In kako jih percipirajo študenje